त्प्रतिप्रस्थात्रादिः · अग्रेण प्राग्वꣳशं दीक्षितमावेदयतीति मनुः · अनेकयजमानके चास्योहः दीक्षिताविमौ ब्राह्मणौ दीक्षिता इमे ब्राह्मणा इति ।

ब्राह्मण इत्येव वैश्यराजन्ययोरपि श्रुतेः ॥१२॥ वै॰योरपि यज्ञे दीक्षितोऽयं ब्राह्मण इत्येव वक्तव्यम् · न दीक्षितोऽयं क्षत्रियो वैश्यो वेति ।

आस्तमयाद्वाचं यच्छति ॥१३॥ मुष्टिकरणानन्तरं विहितस्य वाग्यमनस्यावधिरुच्यते सूर्यास्तमयपर्यन्तं यजमानो वा॰ति ।

अस्तमिते दीक्षित वाचं विसृजस्व पत्नि वाचं विसृजस्वेति त्रिराह ॥१४॥ अस्तमिते सूर्ये दीक्षित॰स्वेति त्रिरुक्त्वा पत्नि॰स्वेत्यध्वर्युस्त्रिराह · अनेकयजमानके ऊहः दीक्षितौ॰सृजेथामिति द्वयोः दीक्षिता॰जध्वमिति बहुषु पत्नीशब्दस्य तु नोहः प्रकृतावप्यसमवेतत्वात् ।

अग्निमभ्यावृत्य व्रतं कृणुतेति (४.११) वाग्विसर्जनं त्रिरुक्त्वाग्निर्ब्रह्मेति (४.११) च सकृत् ॥१५॥ दीक्षितः प्राङ्मुखः प्रागुपविष्टोऽस्ति · अधुनाध्वर्युणा प्रेषितः सन् अग्नि॰त्य आहवनीयसंमुखो भूत्वा व्र॰तेति त्रिरुक्त्वा अग्निर्ब्रह्मेत्यनेन मन्त्रेण सकृत्पठितेन वा॰नं करोति · व्र॰तेति व्रतकरणप्रैषोऽयमध्वर्य्वादीन्प्रति अग्निर्ब्रह्मेति तु वाग्विसर्गमन्त्रः ।

भूर्भुवः स्वरिति वा ॥१६॥ वाग्विसर्जनं करोति (३.२.२.६) ।

अत ऊर्ध्वमा मुष्टिविसर्गादनस्तमितेऽनुदिते च त्रिराह दीक्षित वाचं यच्छ पत्नि वाचं यच्छेति ॥१७॥ अतः परं मुष्टिविसर्गपर्यन्तमनस्तमिते सूर्येऽनुदिते च सूर्ये दीक्षित वाचं यच्छेति त्रिरुक्त्वा पत्नि वाचं यच्छेति त्रिराह इति श्रुतत्वात् (३.२.२.२६) ।

यथोक्तं विसर्जनम् ॥१८॥ यथा श्रुतावुक्तं विसर्जनम् तद्वत्कर्तव्यम् · श्रुतौ चास्तमिते उदिते च विसर्जनमुक्तम् तथैवानुष्ठेयमित्यर्थः ।

व्रतदुघे दोहयति ॥१९॥ व्रतं कृणुतेति यजमानेन प्रेषितोऽध्वर्युर्व्रतदुघे गावौ दो॰ति व्र॰घे धुक्ष्वेति प्रेषणं करोति · ततः प्रेषितः कश्चिद्गावौ दोग्धि ।

तत्क्षीरव्रतौ भवतः ॥२०॥ तयोर्व्रतदुघयोः क्षीरं तत्क्षीरम् तत्क्षीरमेव व्रतं भोजनामशनं ययोः पत्नीयजमानयोस्तौ त॰तौ पत्नीयजमानौ तद्दुग्धाशनौ भवत इत्यर्थः ।